

Ohjelma

- 9.00 Tilaisuuden avaus
osastopäällikkö Jarmo Parkkonen
- 9.05 Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen (ESMA) rooli tilinpäätösten ja muun tiedonantovelvollisuuden valvonnassa
markkinavalvoja Ville Kajala
- 9.25 IFRS-tilinpäätösvalvonta vuosina 2011 ja 2012
- Valvonnan kohdentuminen
 - Kansallinen ja kansainvälinen valvontayhteistyö
- toimistopäällikkö Tiina Visakorpi*
- 9.55 IFRS-tilinpäätösvalvonnan painopistealueita
- Segmenttiraportointi
 - Liikearvon arvonalentumistestauksen valvontaprosessi
- tilinpäätösasiantuntija Riitta Pelkonen*
- 10.25 Taukokahvi
- 10.55 Tilinpäätösinformaation olennaisuus – ESMAn dokumentti konsultaatiolla
johtava tilinpäätösasiantuntija Virpi Haaramo
- 11.25 Sijoitukset valtioiden velkakirjoihin – tilinpäätösinformaatio
johtava tilinpäätösasiantuntija Virpi Haaramo
- 11.40 Tulevaisuudennäkymien antaminen epävarmassa markkinatilanteessa
markkinavalvoja Anu Lassila-Lonka
- 12.00 Tilaisuus päättyy

Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen (ESMA:n) rooli tilinpäätösten ja muun tiedonantovelvollisuuden valvonnassa

Markkina-**valvoja** Vile Kajala

- Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen (engl. *European Securities and Markets Authority*)
 - Perustettu asetuksella (EU) N:o 1095/2010
 - Aloitti toimintansa 1.1.2011
 - Ennen ESMAn perustamista valvojien yhteistyöfoorumina oli CESR (The Committee of European Securities Regulators)
- Perustamisen taustalla de Larosière –ryhmän ehdotukset
 - Euroopan finanssivalvontajärjestelmä (ESFS)
 - Euroopan järjestelmäriskikomitea (ESRB; makrotason valvonta)
 - Euroopan valvontaviranomaiset (ESAt; mikrotason valvonta)
 - Yhteinen komitea sektorirajat ylittävissä kysymyksissä
 - Kansalliset viranomaiset

Euroopan finanssivalvontajärjestelmä

Euroopan järjestelmäriskikomitea (ESRB) (EKP:n yhteydessä)

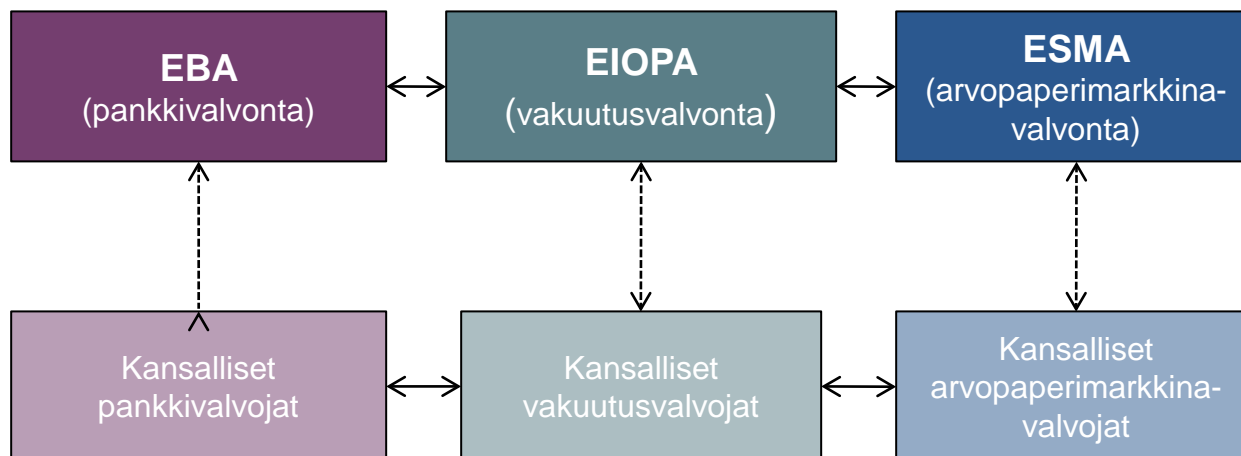
EKP:n yleisneuvoston jäsenet ja kansalliset valvonnan johtajat + EBA:n, EIOPAn ja ESMA:n puheenjohtajat + EU:n komission edustaja ja EFC:n puheenjohtaja

Tehtävät

- Makrovakauden valvonta
- Riskivaroitukset ja politiikkasuositukset korjaustoimista

Valvontatieto ↑ ↓ Riskivaroitukset

Euroopan finanssivalvontajärjestelmä (ESFS)

Tehtävät

- Sitovat standardit
- Käytännön valvontatehtävät
- Valvojien välisten kiistatilanteiden sovittelu
- Kriisinhallinnan koordinointi

Tehtävät

- Päivittäinen valvontatyö
- Rajat ylittävä valvontayhteistyö

- Hallintoneuvosto (*Board of Supervisors, BoS*) ylin päätöksentekoeelin
 - Puheenjohtaja (kokopäiväinen), kansallisten valvojien johtajat, komissio, EBA, EIOPA, ESRB
- Johtokunta (*Management Board, MB*) huolehtii toiminnan järjestämisestä
- Toimitusjohtaja (*Executive Director, ED*) johtaa ESMA:n toimintaa
- Henkilökuntaa 2011 lopussa n. 75 2012 lopussa n. 100
- Kansallisten valvojien edustajista koostuvat *Standing Committeet* ja muut työryhmät toimivat asiantuntijoina valmistelussa
- Markkinaosapuolten edustajia konsultatiivisissa ryhmissä

Standing Committees

- Corporate Finance (CFSC), *Sari Helminen*
- Corporate Reporting (CRSC / ESMA-Fin), *Tiina Visakorpi*
- ESMA-Pol, *Laila Hietalahti*
- Financial Innovation (FISC), *Anneli Tuominen (pj)*, *Tero Oikarinen*
- Investor Protection and Intermediaries (IPISC), *Anu Ranta*
- Investment Management (IMSC), *Paula Kirppu*
- Post-Trading (PTSC), *Arja Voipio*
- Secondary Markets (SMSC), *Leena Savolainen*

Panels

- Review Panel, *Olli Laurila*

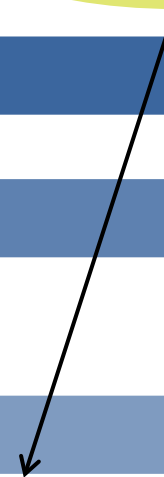
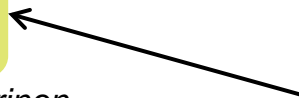
Technical / support groups

- Committee on Economic and Markets Analysis (CEMA), *Sampo Alhonsuo*
- Credit Rating Agencies Technical Committee (CRATC)
- IT Management and Governance (ITMG), *Arja Voipio (pj)*, *Jaakko Mauranen*

Operational networks

- Takeover Bids Network, *Ville Kajala*
- European Enforcers' Coordination Sessions (EECS; CRSC:n alaisuudessa), *Riitta Pelkonen*, *Nina Lindeman*

Listayhtiöiden
kannalta tärkeimmät
työryhmät

- Arvopaperimarkkinoiden valvonta edelleen pääosin kansallisella tasolla
 - Luottoluokittajien valvonta kuitenkin suoraan ESMA:lle 1.7.2011 alkaen
 - ESMA:lla erilaisia tietojenvaihtoon ja valvojien yhteistyön koordinointiin liittyviä tehtäviä
- ESMA:n toimivalta
 - 2-tason sääntely: neuvot komissiolle ja sitovat tekniset standardit
 - Ohjeet ja suositukset
 - Yhtenäisen valvontakulttuurin edistäminen
 - Päätökset suhteessa kansallisiin viranomaisiin tai yksittäisiin toimijoihin
 - Kriisitilanteet ja jäsenvaltioiden rajat ylittävä toiminta
 - Päätökset suhteessa yksittäisiin toimijoihin vain, jos kansallinen viranomainen ei ole toiminut ja puuttuminen oltava tarpeen tasapuolisten kilpailuedellytysten (*level playing field*) ja/tai markkinoiden toimivuuden ja vakauden kannalta
 - Kriisivaltuudet: toiminnan / tuotteen kieltäminen

- Kohdistuvat joko toimivaltaisiin viranomaisiin tai suoraan toimijoihin
 - Pyrittävä kaikin tavoin noudattamaan ohjetta / suositusta (*"every effort to comply"*)
- Konsultaatio ja vaikutusarvio
- Käännökset EU:n virallisille kielille
- Noudata tai selitä -menettely
 - Toimivaltaiset viranomaiset: AINA
 - Viranomaisella 2 kk aikaa ilmoittaa, noudattaako ohjetta / suositusta
 - ESMA julkistaa aina tiedon noudattamatta jättämisestä ja voi julkistaa myös perustelut sille
 - ESMAN vuosittainen raportointi EP:lle, neuvostolle ja komissiolle ohjeiden / suositusten noudattamatta jättämisestä (ml. tieto siitä, miten ESA aikoo tehdä, että ko. viranomainen noudattaa ohjetta / suositusta jatkossa)
 - Muut toimijat: vain, jos ohjeessa / suosituksessa sitä nimenomaisesti sitä edellytetään

- Ohjeita ja suosituksia ”kevyempää” ei-sitovaa sääntelyä
- Tavoitteena yhtenäisen valvontakulttuurin ja yhtenäisten valvontakäytäntöjen kehittäminen sekä yhdenmukaisten menettelyjen ja yhtenäisten lähestymistapojen varmistaminen
- Lausunnot (opinions) toimivaltaisille viranomaisille
 - Esim. *ESMA opinion “Accounting for Exposure to Greek Sovereign Debt – Considerations with respect to IFRS Interim Financial Statements for Accounting Periods ended on 30 June 2011”*
- Muut käytännön välineet ja lähentämiskeinot, joilla edistetään yhteisten lähestymistapojen ja käytäntöjen noudattamista valvonnassa
 - Esim. FAQ

- Listayhtiöiden valvonta kansallisella tasolla
- ESMAN pyrkimyksenä yhdenmukaistaa valvontaa ja tulkintoja
 - Tilinpäätösvalvonta: EECS ja siellä käsiteltävät valvontatapaukset
 - Tiedonantovelvollisuus: ESMAN FAQ-asiakirja
 - Esitteet: ESMAN esitesuositus ja FAQ-asiakirja
- ESMAN neuvot komissiolle ja tekniset standardit sääntelymuutosten yhteydessä
 - Esitedirektiivi: ensimmäinen neuvo annettu, toisen lausuntokierros alkamassa
 - Avoimuusdirektiivi: valmistelu alkaa, kun direktiivin muutokset hyväksytyt
 - Markkinoiden väärinkäyttö -asetus: valmistelu alkaa, kun asetuksen muutokset hyväksytyt
 - Lyhyeksi myyntiä koskeva asetus: valmistelu käynnissä
- ESMAN rooli tulkintojen yhdenmukaistamisessa kasvaa sitä mukaa kuin sääntely yhdenmukaistuu

IFRS-tilinpäätösvalvonta vuosina 2011 ja 2012

Toimistopäällikkö Tiina Visakorpi

- Tiina Visakorpi, toimistopäällikkö
- Virpi Haaramo, sääntely ja osaaminen sekä rahoitusinstrumentit
- XX, rahoitusinstrumentit
- Ingalill Aspholm, tilintarkastus
- Riikka Kantola, valvonta-assistentti

Tilinpäätösasiantuntijat, IFRS (review-ryhmä)

- Laura Heinola
- Nina Lindeman
- Nina Oker-Blom
- Sirkku Palmuaro (virkavapaalla)
- Riitta Pelkonen
- Heidi Redsven

Vakavaraisuuslaskentatoimisto: KPL:n valvonta Fivan valvottavissa

- 16 yhtiön 2010 tilinpäätöksen full review
- Teemavalvonta
 - IAS 36
 - IFRS 3: esitetyt tiedot IFRS 3:n mukaisia osavuositarkastuksissa sekä kirjaamis- ja arvostamiskysymyksiä
 - IFRS 8: suppea selvitys segmenttiraportoinnista sekä yhtiökohtaista valvontaa
- Reagoivaa valvontaa tilanteen mukaan
 - kantelut
 - pörssitiedotteet
- Esitteet: aikaisempaa suppeampi IFRS-valvonta
- Fivan valvottaviin kohdistuvaan IFRS-valvontaan sisältynyt on site valvonta – menettelytapana Fivan sisäinen tarkastusprosessi
- Epävarma markkinatilanne vuoden loppupuoliskon työllistäjä

■ Valvottujen yhtiöiden lukumäärä

	2011	2010
Full review	16	16
Teemavalvonta	4	25
Reagoiva valvonta	7	13
Esitteiden IFRS-valvonta	7	4

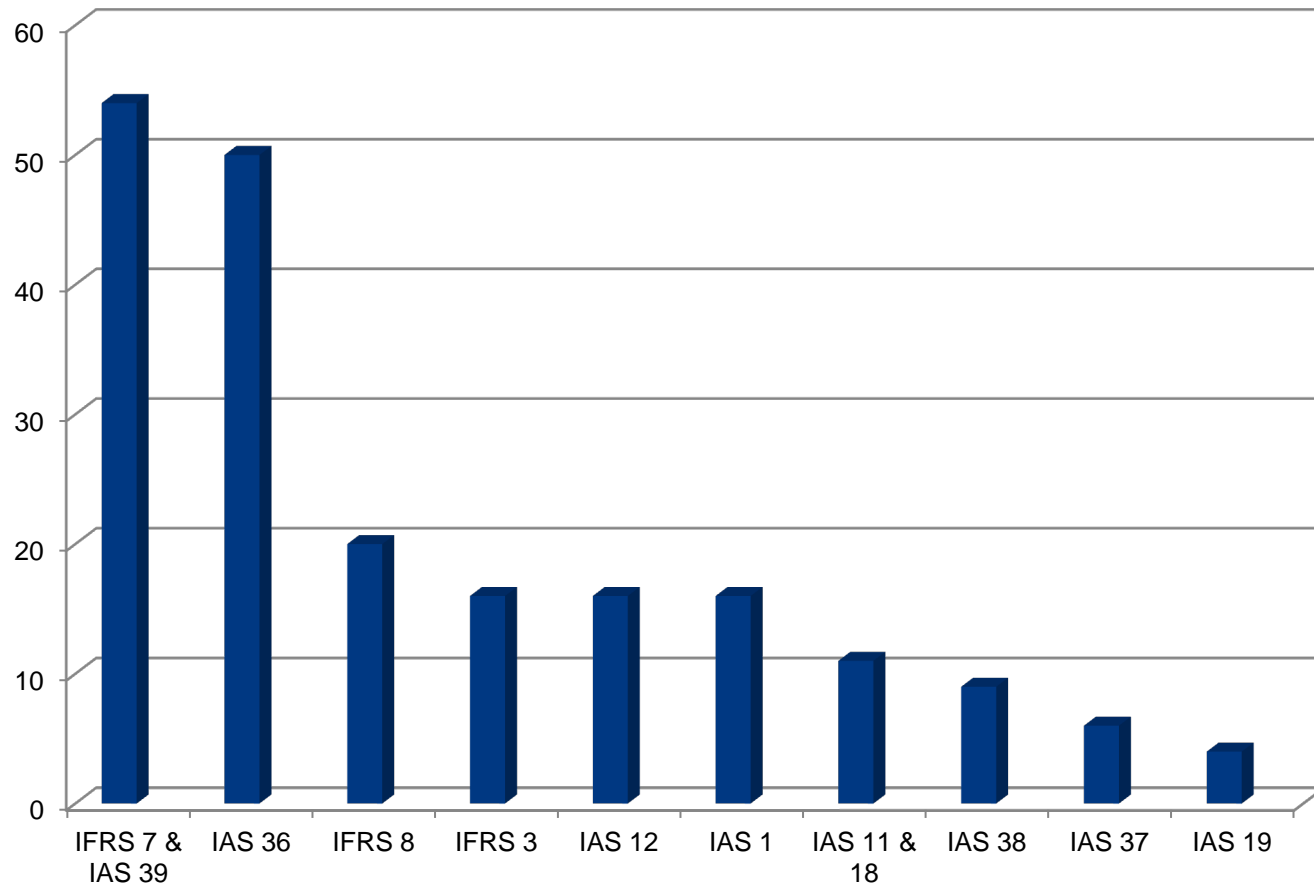
■ Valvontakirjeissä olevien valvontakysymysten määrä keskimäärin

	2011	2010
Full review	13	25
Teemavalvonta	8	2
Esitteiden IFRS-valvonta	4	17

Valvonnan kohdentuminen standardeittain - tilinpäätökset 2010

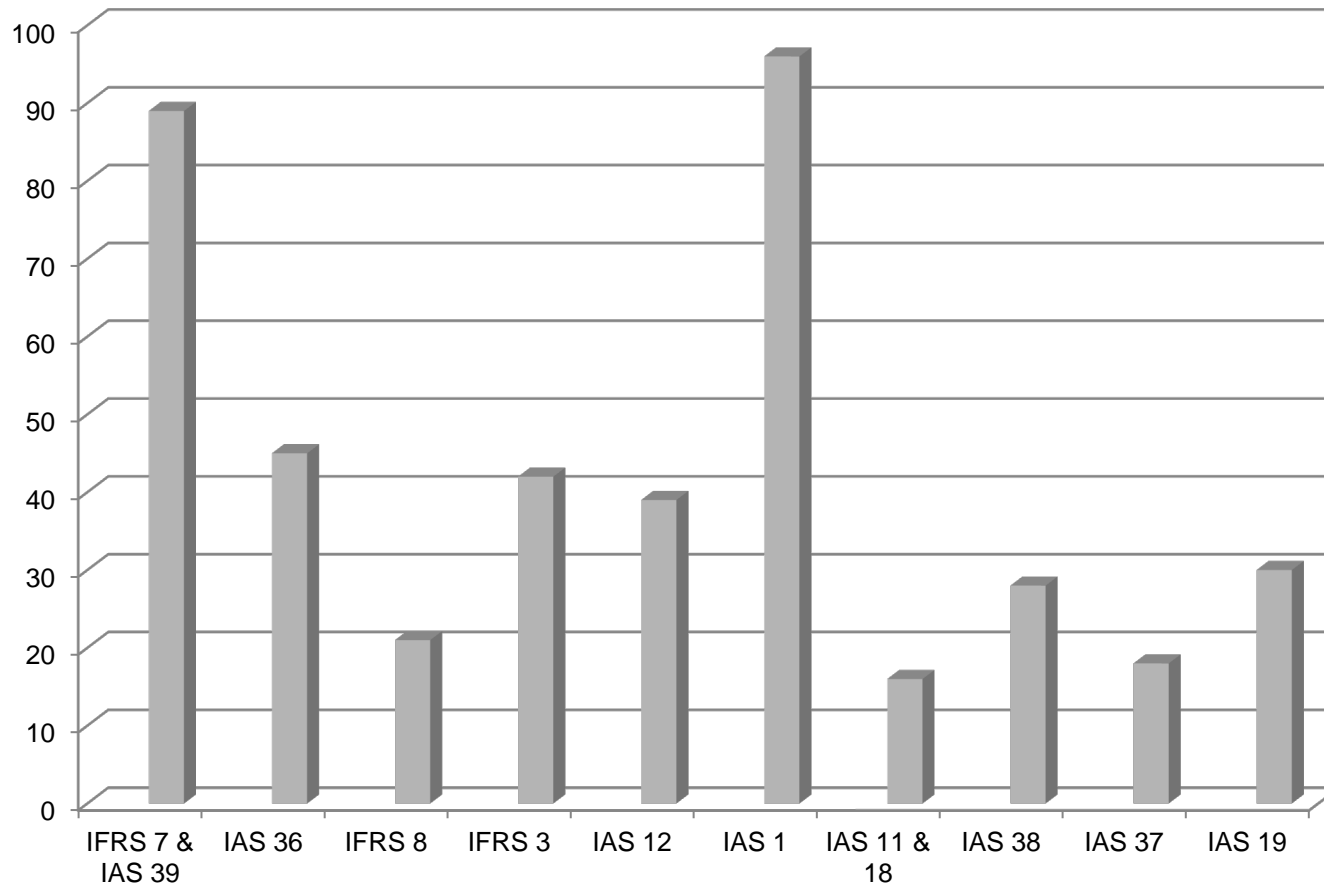
Kysymysten
lkm

Valvonnan kohdentuminen standardeittain - tilinpäätökset 2009

Kysymysten
lkm

- Muutos valvontakirjeissä: kysymyksiä vähennetty ja ne kohdistuvat euromääräisesti suurempiin tilinpäätöseriin
 - Kysymykset kuitenkin alle olennaisuusrajan
 - Valvojan julkiset valvontatoimenpiteet vain olennaisissa kysymyksissä
- Hyvät vastaukset nopeuttavat prosessia
 - Perustelut nojautuen IFRS-standardien kappaleisiin
 - Tukevaa dokumentaatio vastausten liitteeksi
- Vastaukset ajallaan
 - Perustellut lisäaikapyynnöt
- Tilintarkastajille tiedoksi
- Tapaamiset tukevat prosessia mutta eivät korvaa kirjallista viestintää

- Esitehyväksynnällä varmistetaan arvopaperimarkkinalain edellyttämät tiedot
- Tilinpäätösvalvonnalla varmistetaan IFRS-standardien asianmukainen soveltaminen
- Esitetilanteessa ei pääsääntöisesti suoriteta tilinpäätösvalvontaa
- Poikkeukset
 - yhtiön listautuessa laaja läpikäynti (full review)
 - merkittävien yrityshankintojen ja rakennejärjestelyjen yhteydessä käydään läpi transaktion ja järjestelyn IFRS-käsittely
- Esitteeseen sisältyvä tilinpäätös voidaan kuitenkin aina ottaa valvonnan kohteeksi, jos Fiva katsoo sen läpikäynnin tarpeelliseksi

- Full review -läpikäyntien määrä noin 15
- Teemavalvonnan painopistealueita
 - Vaikeaan markkinatilanteeseen liittyvät kysymykset:
 - Liitetietojen avoimuus ja riittävyys: erityisesti johdon harkinta, oletukset ja arviot
 - Going concern
 - Kovenantit, rahoitusriskit
 - Rahavirtaennusteisiin pohjautuva arvostaminen
 - Rahoitusinstrumentit
 - IAS 36
 - IFRS 8
 - IFRS 3
 - IAS 24

- Painotetaan sijoittajan näkökulmaa
- Yhteistyötä TILAn sihteeristön kanssa jatketaan
 - Taloudellisen raportoinnin valvonnan kokonaisuus:
 - IFRS-valvonta (Fiva)
 - Muun tiedonantovelvollisuuden valvonta (Fiva)
 - Tilintarkastajien valvonta (TILA)
- Valmistellaan uusien standardien (IFRS 10, 11, 12) noudattamisen valvontaa
- Yhteydenottoa tarkastusvaliokuntiin harkitaan tapauskohtaisesti
 - Pyydetään tarkastusvaliokuntapöytäkirjoja
 - Viestintää suoraan tarkastusvaliokunnalle
- Harkitaan, että osalle full review -valvonnan kohteista ilmoitetaan valvonnasta etukäteen

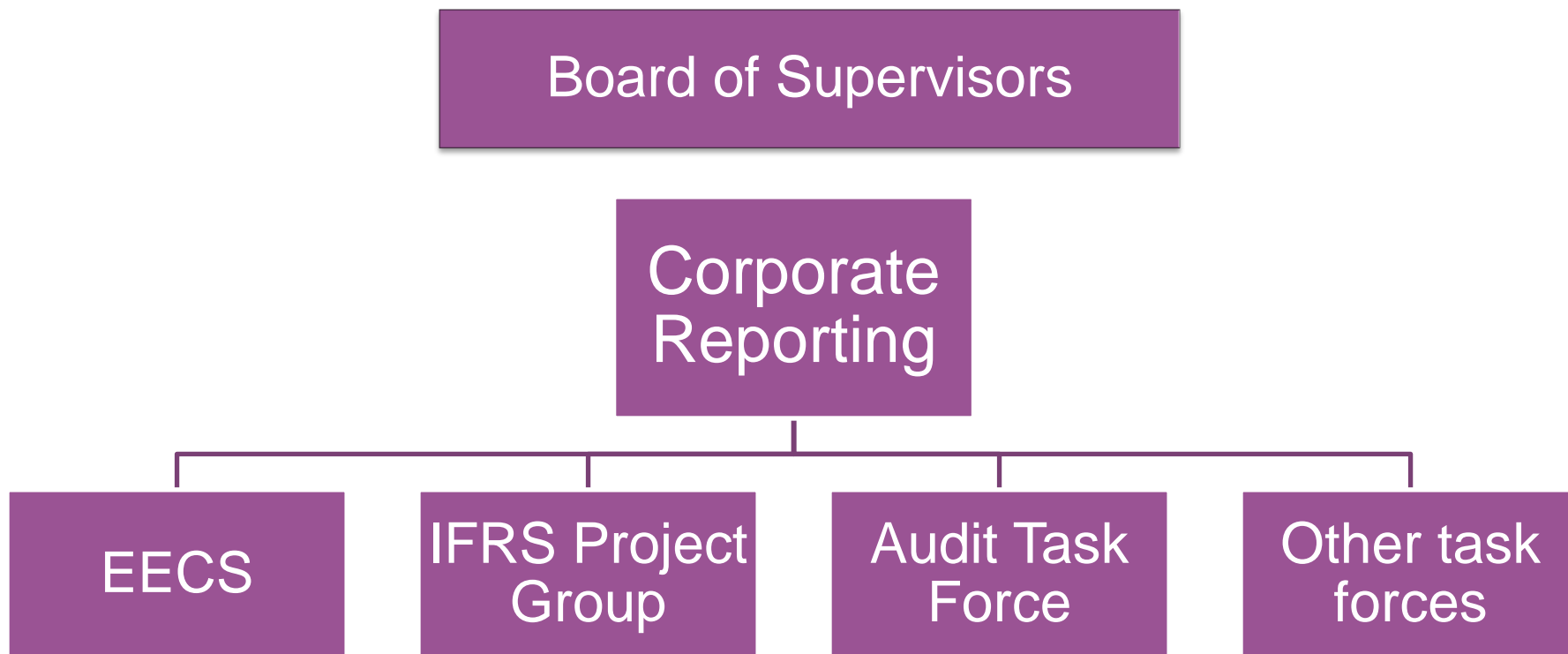

www.finanssivalvonta.fi/fi/Listayhtiolle/IFRS

- Markkinat-tiedote
- Verkkouutinen
- Vuosittainen IFRS-raportti valvonnasta
- Listayhtiötilaisuus
- EECS:n tietokantapäätökset
- Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen (ESMA) tiedotteet
- Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) tiedotteet
- Tilinpäätösvalvonnan esitykset

- Fiva osallistuu aktiivisesti EU:n tilinpäätösvalvojen väliseen yhteistyöhön
- Corporate Reporting Standing Committee (entinen CESR-Fin)
 - Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen (ESMA) pysyvä komitea
 - Koordinoi jäsenorganisaatioidensa valvontaa ja muuta toimintaa listayhtiöiden taloudelliseen raportointiin liittyvissä kysymyksissä
- Yhteistyön tavoitteena on edistää valvontamenetelmien harmonisointia sekä edistää IFRS-standardien yhdenmukaista soveltamista
- Yhteistyön tavoitteena enenevissä määrin myös sääntelyyn vaikuttaminen sekä osaamisen kehittäminen
- ESMA:n kautta yhteydet eri kansainvälisiin elimiin

- EECS (European Enforcers Coordination Sessions):
 - Työryhmä, joka toteuttaa tilinpäätösvalvonnan yhteistyötä
 - Kokoukset ja tietokanta
 - Laatii ja julkistaa erilaisia selvityksiä
 - IASB ja IFRIC-yhteydet
- IFRS group:
 - Sääntelyyn vaikuttaminen IASB:n standardiluonnoksia kommentoimalla
 - Komission epävirallinen avustaminen hyväksymismekanismissa
 - IASB- ja EFRAG-yhteydet
 - Dialogi sijoittajien kanssa aloitettu
 - Muita hankkeita: ei-IFRS -tunnuslukuja koskevan ohjeen päivitys sekä olennaisuutta käsittelevä projekti
- Audit Task Force:
 - Tilinpäätöskysymykset arvopaperimarkkinoiden näkökulmasta
 - Sääntelyyn vaikuttaminen IAASB:n standardiluonnoksia kommentoimalla keskeisiltä osa-alueilta
- Muita yhteyksiä mm: komissio, SEC, ARC, AuRC, muut valvojaviranomaiset

- ESMA comment letter to the IASB and the EFRAG – 2011 Agenda Consultation (11/2011)
- Consultation paper – Considerations of materiality in financial reporting (11/2011)
- Final report – Review of European enforcers on the implementation of IFRS 8 – Operating Segments (11/2011)
- Comment letter to EFRAG – the IFRS Interpretations Committee draft response on the Committee’s tentative agenda decisions (10/2011)
- Comment letters to IASB and EFRAG – ED Mandatory Effective Date IFRS 9 (10/2011)
- Comment letter to the IAASB – Consultation Paper – Enhancing the Value of Auditor Reporting: Exploring Options for Change (10/2011)
- Report – Activity Report on IFRS Enforcement in 2010 (10/2011)
- Comment letters to the IASB and the EFRAG regarding its Exposure draft – Improvements to IFRS (10/2011)
- Public statement on sovereign debt in IFRS financial statements (11/2011)

ESMA:n tilinpäätösvalvonnan toimintaraportti – vuoden 2009 tilinpäätökset

- ESMA julkaisi lokakuussa 2011 toisen vuosittaisista toimintaraporteistaan, joka käsittelee IFRS-standardien noudattamisen valvontaa Euroopassa.
- Kansalliset valvojat ovat käyneet läpi – kokonaisvaltaisesti tai osittain – noin 1 700 tilinpäätöstä:
 - Full review 1000
 - Partial review 700
- Valvojat ovat ryhtyneet toimiin noin 700 taloudellisen raportin osalta ja näistä noin viidesosa (20 %) on vaatinut Eurooppa-tason koordinoitua.
- Valvojat painottavat, että taloudellisten tietojen laadintaan on kiinnitettävä erityistä huomiota epävarmassa taloudellisessa tilanteessa. Tällöin riskien ja epävarmuustekijöiden huomiointi on keskeistä tilinpäätösten laadinnassa.

Valvonnan tavoitteena luottamuksen ylläpito taloudelliseen raportointiin ja sijoittajan suoja

IFRS-tilinpäätösvalvonnan painopistealueita

Tilinpäätösasiantuntija Riitta Pelkonen

- Segmenttiraportointi
- Liikearvon arvonalentumistestausten valvonta

Segmenttiraportointi

- Euroopan tilinpäätösvalvojen havaintoja IFRS 8:n soveltamisesta
 - IFRS 8:n käyttöönotto 2009 ei tuonut muutoksia raportoitaviin segmenttitietoihin
- Eri maiden tilinpäätösvalvojat havainneet keskenään samankaltaisia ongelmia standardin soveltamisessa
- ESMAN parannusehdotuksia standardiin: tavoitellaan oikeaa ja yhdenmukaista soveltamista
- Fivan Markkinat-tiedote 3/2011: Toimintasegmentit kiinnostuksen kohteena Euroopan laajuisesti

<http://www.esma.europa.eu/popup2.php?id=8054>

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Tiedotteet/Markkinat/Documents/Markkinat_3_2011.pdf

- Yhteisön on annettava tietoja, joiden avulla sen tilinpäätöksen käyttäjät voivat arvioida sen harjoittamien liiketoimintojen ja taloudellisten toimintaympäristöjen luonnetta ja taloudellisia vaikutuksia
- Segmenttiedot ovat sijoittajien mielestä tärkeä osa-alue, josta ei välttämättä ole tarjolla riittävästi tietoa

1. Toimintasegmentti on yhteisön osa,
 - (a) joka harjoittaa liiketoimintaa, josta se voi saada tuottoja ja josta voi aiheutua kuluja,
 - (b) jonka toiminnan tulosta yhteisön ylin operatiivinen päätöksentekijä säännöllisesti tarkastelee tehdäkseen päätöksiä resurssien kohdistamisesta kyseiselle segmentille ja arvioidakseen sen tuloksellisuutta, ja
 - (c) josta on saatavissa erillistä taloudellista informaatiota.
2. Raportoitavat segmentit
 - Yhdistämiskriteerit
 - Määrälliset kynnyksarvot

- Ylimmän operatiivisen päätöksentekijän (CODM) määrittäminen
- Segmenttien yhdistäminen raportoitaviksi segmenteiksi
- Ei-IFRS tunnuslukujen käyttäminen ja niiden täsmäytys konsernin lukuihin
- Maantieteellisten alueiden tiedot: yksittäisestä maasta saatuja olennaisia tuottoja ei aina esitetty erikseen

Ylin operatiivinen päätöksentekijä (Chief Operating Decision Maker - CODM)

- CODM:in määrittäminen keskeistä oikean toimintasegmenttitason tunnistamiseksi
- CODM:in tehtävänä resurssien kohdistaminen toimintasegmenteille ja niiden tuloksellisuuden arviointi
- Standardin mukaan CODM usein toimitusjohtaja, mutta voi olla myös johtoryhmä tai muu ryhmä
- Keskeistä : mikä tahko kommunikoi segmenttien johtajien kanssa segmenttien toiminnasta, taloudellisesta tuloksesta, ennusteista tai suunnitelmista
- Operatiiviset vs. strategiset päätökset
- Monet yhtiöt määritelleet hallituksen CODM:iksi
- ESMA:
 - CODM:in määrittäminen ei aina selvää
 - CODM:in toimen operatiivista luonnetta olisi korostettava standardissa
 - Oletus, että CODM käyttää sitä informaatiota, joka on käytettävissä
 - Yhtiön ulkopuolisten hallitusten jäsenten (non-executive directors) rooli
 - Standardin valvottavuus

- Tilinpäätöksistä ei käynyt ilmi, miten segmentit on muodostettu, onko niitä yhdistetty tai mitkä olivat yhdistämisen perusteet
- Yhdistämiskriteereiden subjektiivinen tulkinta ongelmana: segmenttien samankaltaiset ominaispiirteet
- ESMA:
 - Liitetietovaatimuksia tulisi tarkentaa: mitä segmenttejä on yhdistetty ja perustelut, miksi yhdistetyillä segmenteillä samankaltaiset ominaispiirteet
 - Sijoittajat tulee voida ymmärtää paremmin raportoitujen segmenttien muodostamisen taustalla olevia tekijöitä

- CODM:in määritelmää ei ole tarvetta selventää:
 - IFRS 8.5 ja 8.7. :
 - CODM on aktiivisesti mukana luonteeltaan operatiivisen tiedon käsittelyssä
 - CODM:illä on kaksi erillistä mutta toisiinsa liittyvää tehtävää: tuloksellisuuden arviointi ja resurssien kohdistaminen
 - IFRS 8.9. segmenttien johtajat keskustelevat CODM:n kanssa segmenttien toiminnasta, taloudellisesta tuloksesta, ennusteista ja suunnitelmista
 - IASB: Standardi sisältää jo CODM:n määrittelyn periaatteet
- IFRS 8.22 liitetietovaatimuksia laajennetaan: kerrottava johdon käyttämästä harkinnasta yhdistettäessä segmenttejä raportoitaviksi segmenteiksi (Annual improvements)
- Yhtiön ulkopuolisten hallitusten jäsenten roolia IASB saattaa käsitellä IFRS 8:n jälkikäteisarvioinnin (post-implementation) yhteydessä

IFRS 8:

- Voi olla ei-IFRS-tunnusluku, erona IFRS-tunnuslukuihin esim.
 - Kertaluonteiset erät
 - Rahoitusinstrumenttien arvostus
 - Aineettomien hyödykkeiden poistot
 - Eri tuloutusmenetelmät
- Täsmäytyslaskelma konsernitilinpäätöksen lukuihin vaaditaan

ESMA:

- Esitettyä tuloksellisuuden mittaria ei aina määritelty
- Puutteita täsmäytyslaskelmissa

Toimintasegmentit

- Segmentti A : pääkaupungin bussiliikenne
- Segmentti B: muiden suurkaupunkien bussiliikenne
- Segmentti C: Alueen A junaliikenne
- Segmentti D: Alueen B junaliikenne
- Segmentti E: Alueen C junaliikenne
- Segmentti F: Lentoliikenne

Raportoitavat segmentit (yhdistetyt):

- Bussiliikenne (A+ B)
- Junaliikenne (C+D+E)
- Lentoliikenne (F)

IFRS 8.12:n yhdistämiskriteereiden soveltuminen bussiliikenteeseen

- a) Tuotteiden ja palveluiden luonne
 - Yhtiö: liiketoiminta on joukkoliikenteen palvelut
 - Valvoja: ok
- b) Tuotantoprosessien luonne (palveluprosessi)
 - Yhtiö: bussien hankinta, työntekijöiden rekrytointi, aikataulujen sovittaminen asiakkaiden tarpeiden mukaan
 - Valvoja: ok
- c) Asiakastyypit tai -luokat:
 - Yhtiö: Kriteeri täyttyy, koska
 - loppuasiakkaat ovat molemmissa joukkoliikenteen käyttäjät
 - Valvoja: Kriteeri ei täyty, koska
 - pääkaupunkiliikenteestä tarjouskilpailu ja lippuhinnat asettaa liikennevirasto
 - sopimuksen mahdollinen purku liikenneviraston asia, ei loppuasiakkaiden
 - yhtiöllä ei lyhyellä aikavälillä hintariskiä
 - muut suurkaupungit
 - bussiyhtiö itse määrittää lippujen hinnat
 - joukkoliikenteen käyttäjät vaikuttavat suoraan yhtiön tuloon
 - yhtiöllä hintariski

Yhdistämiskriteereiden soveltuminen IFRS 8.12 bussiliikenteeseen

d) Palveluiden tuottamismenetelmät:

- Yhtiö: ei relevantti kysymys
- Valvoja: ok

e) Sääntely-ympäristö:

- Yhtiö: sama liikennöintiä koskeva sääntely koko maassa
- Valvoja: ok

Valvojan mielestä toimintasegmenteillä A ja B oli erilaiset asiakastyypit ja siksi niitä ei tule yhdistää yhdeksi raportoitavaksi segmenteiksi ((c)-kohta)

<http://www.esma.europa.eu/popup2.php?id=7700>

Liikearvon arvonalentumistestaukset

Valvonnan tavoitteet:

- Tulevat testaukset laaditaan IAS 36:n vaatimusten mukaisesti
- Testausten perusteista annetaan riittävän yksityiskohtaiset ja läpinäkyvät liitetiedot
- Valvontaan valitut yhtiöt arvioivat kriittisesti testauksiaan ja käyttämiään oletuksia

- Yhtiövalinta riskiperusteista - suuri liikearvo/oma pääoma
- Kaikkien osa-alueiden läpikäynti:
 - Rahavirtaa tuottavien yksiköiden määrittäminen
 - Rahavirtaennusteet, ennustejakso + terminaalikausi
 - Diskonttaus korko

- Liiketoimintaesittely (tapaaminen)
- Testauslaskelmat + herkkyysanalyysit 2 vuodelta merkittävimmistä yksiköistä (xls)
- Prosessikuvaus laskelmien laatimisesta
- Tarkastusvaliokunnan ja/tai hallituksen pöytäkirjaotteet
- Johdon tulosseurantataraportti-setti
- Diskonttauskoron komponentit ja tietolähteet
- Laskelmien järkevyydestä tarkastelu: rahavirtaennusteiden vertailua historiaan, ennusteiden aiempi ”osumatarkkuus”
- Rahavirtaa tuottavien yksiköiden määrittely, yhteys segmenttiraportointiin
- Lisäksi yhtiökohtaisia kysymyksiä

- Yhtiön markkina-arvo + rahoitus (Enterprise value) vs. yhteenlasketut käyttöarvo-laskelmat
- Rahavirtaennusteiden taustalla olevien oletusten järkevyydestä tarkastelu
 - vertailu historiadataan
 - muutokset eri vuosien välillä, perustelut (volyymit, kateprosentit)
- Diskonttauskoron määrittelyyn johdonmukaisuus eri vuosien välillä – komponentit ja tietolähteet
- Vastaavatko esitetyt herkkyysanalyysitiedot laskelmien mukana tulleita herkkyysanalyysiejä
- Kirjanpitoarvojen määrittäminen, valuuttakäsittely
- Liitetiedot: johdon lähestymistapa ja herkkyysanalyysitiedot

- Käytettyjen oletusten arvoja tarkistettu tulevissa testauksissa → rahavirtaennusteiden tasoa tarkennettu (volyymit ja katetasot)
- Testattavia yksikkötasoja tarkennettu tulevissa testauksissa
- Koron määrittämistapaa johdonmukaistettu
- Sijoittajainformaatiota parannettu
 - Perustuvatko ennusteet historialliseen kehitykseen vai johonkin muuhun
 - Tieto siitä, onko oletusten määrittämisperusteita muutettu
 - Miksi oletusten arvot muuttuneet vuodesta toiseen
 - Herkkyysanalyysin informatiivisuutta lisätty

EECS-valvontapäätös diskonttauskoron määrittämiseksi liikearvon arvonalentumistestauksessa

- Yhtiö käyttää WACC:a lähtökohtana diskonttauskoron määrittämisessä
- Vieraan pääoman kustannus muodostuu riskittömästä korosta ja sen päälle tulevasta luottoriskipreemiosta
- Yhtiö käytti luottoriskipreemiona sen oman lainakannan keskimääräistä preemiota
- Lainanantajat eivät olleet nostaneet rahoituksen hintaa eivätkä indikoineet preemion nostoa, eikä yhtiöllä ollut tarvetta uuden rahoituksen saantiin
- Yhtiöllä oli kuitenkin käsitys, että jos sillä olisi uuden rahoituksen tarvetta, olisi sen luottoriskipreemio korkeampi kuin olemassa olevan rahoituksen
- Valvoja: diskonttauskoron tulee kuvastaa ”markkinoiden näkemystä” rahan hinnasta arvonalentumistestauksen tekohetkellä, vaikka yhtiöllä ei olisi silloin uuden rahoituksen tarvetta
- Markkinoiden näkemys rahan hinnasta vastaa sitä tuottoa, jonka sijoittajat vaativat profiililtaan vastaavanlaiselta sijoitukselta

- V. 2007 laaja kysely yhtiöille + artikkeli IAS 36 soveltamisesta IFRS-tilinpäätösvalvonnan selvityksessä
- V. 2009 artikkeli Markkinat-tiedotteessa: Talouden näkymien heikentyessä arvonalentumistestaus tehtävä tarvittaessa useammin
- V. 2009 analyysi + artikkeli puutteista liitetiedoissa IFRS-tilinpäätösvalvonnan selvityksessä
- V. 2010 artikkeli Markkinat-tiedotteessa: Liikearvon arvonalentumisia kirjattu vain vähän talouden epävarmoista näkymistä huolimatta
- 3/2011 Markkinat-tiedotteen segmenttiraportointia koskevassa artikkelissa sivuttiin myös IAS 36:ta
- Muuta uutta informaatiota: The European Goodwill Impairment Study 2011 – 2012, Houlihan Lokey

vai

Tilinpäätösinformaation olennaisuus

ESMAN dokumentti konsultaatiolla

Johtava tilinpäätösasiantuntija Virpi Haaramo

- Tausta ja tavoite
- Olennaisuuden käsite IFRS-standardien valossa
- Tilinpäätösraportoinnin tavoite ja ensisijaisten käyttäjien tiedontarve
- Tilinpäätösinformaation olennaisuuden arviointia
 - Olennaisen tiedon ominaisuuksista
 - Virheet, puutteet, erien virheellinen esittäminen
 - Olennaisuus ja liitetietojen merkitys
 - Osavuosikatsaukset

- Valvonnan näkökulmasta (ESMAN valvontastandardit):
 - Olennainen virheellinen tieto: päätös asianmukaisesta valvontatoimenpiteestä
- Dokumentin tavoite
 - Käydä läpi mitä IFRS-standardit sisältävät
 - Saada eri osapuolilta palautetta esitettyihin kysymyksiin
 - Kehittää edelleen
- Konsultaatio päättyy 29.2.2012

- Olennainen (IAS 1, IAS 8)
 - Erien esittämättä jättämisen tai virheellisen esittämisen vaikutus on olennainen, jos nämä esittämättä jättämiset tai virheelliset esittämiset yksin tai yhdessä *voisivat vaikuttaa taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.*
 - Olennaisuus riippuu pois jätetyn tai virheellisesti esitetyn erän *koosta ja luonteesta vallitsevissa olosuhteissa* arvioituna.
 - Ratkaisevana tekijänä voi olla erän koko tai sen luonne tai molemmat yhdessä.
- Yhteisö-kohtainen arviointi (Yleiset periaatteet)
- Olennaisten erien esittäminen (IAS 1)
- Laatimisperiaatteet olennaisista eristä (IAS 8)
- Osavuosikatsauksessa olennaisuuden arviointi osavuosisijakson näkökulmasta (IAS 34)

- Minkälaisia päätöksiä käyttäjät tekevät – mihin tilinpäätösinformaatiota tarvitaan
- Ketkä ovat ensisijaisia käyttäjiä
- Olennaisuuden taso:
 - ... could influence the economic decisions
 - esim. would influence the economic decisions
- Laatijat vs. tilintarkastajat
 - Poikkeako IFRS-standardien olennaisuuden käsite tilintarkastusstandardien olennaisuuden käsitteestä

- Olennaisen tiedon
 - Koko – määrällinen arviointi
 - Luonne – laadullinen arviointi
 - Arviointi tapahtuu vallitsevissa olosuhteissa
- Ei voida määrittää yleistä olennaisuuden määrällistä kynnyksarvoa
- Jos jokin erä on epäolennainen tietyllä raportointikaudella, se voi tulla olennaiseksi toisella raportointikaudella ja vice versa.

- Erityistilanteet, joissa tiedon olennaisuuden arviointi huoleellisempaa, olennaisuuden kynnyks alempi
 - Lakien tai määräysten rikkominen
 - Liiketoimet lähipiirin kanssa, ml. johdon palkitseminen
 - Epätavalliset tai kertaluonteiset liiketoimet/tilinpäätöserät
 - Virhe, jonka seurauksena tappio muuttuu voitoksi tai päinvastoin
 - Virhe, joka vaikuttaa tunnuslukuihin, joita arvioidaan esim. kovenanttiehtojen täyttymisen kohdalla

- Korjaamattomat epäolennaiset virheet
 - IFRS ei salli epäolennaisiakaan poikkeamia IFRS-standardeista, jos niiden tavoitteena on saavuttaa tietty esitystapa (IAS 8.8)
- Yksittäisten epäolennaisten tietojen esittämättä jättämisen tai niiden puuttumisen tarkastelu kokonaisuutena
- Netottaminen
 - Ei johda epäolennaiseen tietoon
- Usealla tilikaudella kertyneiden puutteiden vaikutusten arviointi

- IAS 1 Tilinpäätösten esittäminen – vaatimukset
- Laatumisperiaatteet
- Tilinpäätöslaskelmaerien sisällön avaaminen
- Täydentävien tietojen antaminen

- IAS 1 mukaan liitetiedoissa on
 - Esitettävä laatimisperusteet sekä yksityiskohtaiset laatimisperiaatteet
 - Esitettävä sellaiset standardien edellyttämät tiedot, joita ei esitetä muualla tilinpäätöksessä
 - Annettava tiedot, joita ei esitetä muualla tilinpäätöksessä, mutta joilla on merkitystä jonkin tilinpäätöslaskelman kannalta
- Laatimisperiaatteet
 - Johdon tekemät harkintaan perustuvat ratkaisut
 - Myös olennaisuuden käsitteeseen liittyy harkintaa, jota johto soveltaa arvioidessaan tiedon merkityksellisyyttä ensisijaisten käyttäjien kannalta
 - Vältettävä standardin vaatimusten toistamista sellaisenaan (boilerplate)

- Tilinpäätöslaskelmaerien sisällön avaaminen
 - Esim. aineelliset hyödykkeet esitetty kokonaisuutena taseessa
 - Jos olennainen aineellisten hyödykkeiden alaryhmä, olisiko esitettävä päälaskelmassa
 - Jos jokin omaisuuserä on arvioitu olennaiseksi, niin siitä annettavat vaatimusten mukaiset lisätiedot ovat myös olennaista informaatiota

- Sellaisten tietojen antaminen, jotka eivät suoranaisesti liity mihinkään päälaskelman erään
- Tällaisten olennaisten tietojen puuttuminen heikentää tilinpäätöstiedon ymmärtämistä
- Esimerkiksi:
 - Harkinnan käytöstä ja harkinnan käytön syistä, esimerkiksi tiedot olennaisesta epävarmuudesta koskien toiminnan jatkuvuutta
 - Tiedot oletuksista, malleista ja mallien osatekijöistä, kuten diskonttokorosta, efektiivisestä korosta tai mahdollisten arvostusten vaihteluvälistä
 - Herkkyysanalyysitiedot
 - Hankintamenoon arvostettujen tase-erien käyvät arvot
- Esimerkkejä IFRS-standardien täydentäviä tietoja koskevista vaatimuksista
 - IFRS 8 Toimintasegmentit, IAS 24 Lähipiiritiedot, IFRS 7 Rahoitusriskeistä annettavat tiedot

- Olennaisuutta arvioitava suhteessa kyseistä osavuositarkastusta koskevaan informaatioon
 - Olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon, että osavuositarkastusta koskevat arvonmääritykset voivat perustua suuremmissa määrin arvioihin kuin tilikauden tietoja koskevat arvonmääritykset

Sijoitukset valtion velkakirjoihin

ESMAN kannanotto ja lausunto

- Yhtenäinen käytäntö eurooppalaisten liikkeeseenlaskijoiden tulevissa tilinpäätöksissä
- Prosessi
 - Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen (ESMA) heinäkuun 2011 kannanotto
 - Euroopan IFRS-tilinpäätösvalvojat
 - EECS:n kokoukset
 - ESMAN marraskuun 2011
 - Kannanotto: Tilinpäätöksen laatijat ja tilintarkastajat
 - Lausunto: Sisältää Q2 perusteella tehdyt havainnot

- ESMA julkisti 28.7.2011 kannanoton, jossa se korosti antamaan tietoja IFRS-osavuosikatsauksissa ja -tilinpäätöksissä valtioiden velkakirjoihin tehdyistä sijoituksista
 - Tiedot tulee antaa maakohtaisesti, mikäli olennaista
 - Erityisesti viitattiin seuraaviin standardeihin (liitteessä vielä erityisiin standardikohtiin)
 - IFRS 7 – Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot
 - IAS 1 – Tilinpäätöksen esittäminen
 - IAS 34 – Osavuosikatsaukset
 - IAS 10 – Raportointikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat

- Kesäkuun lopun osavuosisaksausten perusteella
- Oros eurooppalaisista listatuista rahoituslaitoksista – 53 rahoituskonsernia, joilla Kreikka-sijoituksia
 - Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) julkistamien pankkikohtaisten stressitestien perusteella
 - Vapaaehtoisesti järjestelyyn osallistuvat eurooppalaiset pankit
 - Järjestelyä koordinoi International Institute of Financial Institutions
 - Otoksessa ei ollut suomalaisia pankkeja (erät epäolennaisia)
- Kansalliset valvojat vastasivat tietojen toimittamisesta EECS:n käsiteltäväksi

- Olenneiden valtionvelkakirjasijoitusten osalta tilinpäätöksen laatimisessa ja tilintarkastamisessa tulisi ottaa huomioon
 - Arvonalentumista olevan objektiivisen näytön olemassaolo
 - Arvonalentumistappion suuruuden määrittäminen
 - Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset
 - Onko ja millainen lainojen uudelleenjärjestely
 - Myytävissä olevat rahoitusvarat
 - Toimivien markkinoiden olemassaolon arviointi
 - Arvostustasot 1 tai 2
 - Liitetiedot IFRS 7
 - Lisätietoa silloin, kun on arvioitu, ettei toimivia markkinoita ole
 - Lisätietoa sijoituksiin liittyvistä instrumenteista, kuten luottojohdannaisista, takaussopimuksista, termiineistä, optioista ja muista johdannaisista
 - Erityisiä huomioita Kreikka-sijoituksista
 - Viittaa erityisesti lausunto-osan sisältöön

- Seuraavia seikkoja olisi pitänyt ottaa huomioon Q2-osavuosi-katsausten laatimisessa Kreikan velkakirjasijoitusten osalta
 - 30.06.2011 oli objektiivinen näyttö arvonalentumisesta
 - Maan rahoitukselliset vaikeudet
 - EU:n 21.7.2011 päätös ja sijoittajasektorin vapaaehtoinen lainojen uudelleenjärjestely
 - Myös otettava kantaa niihin sijoituksiin, joiden maturiteetti on > 2020
 - Arvonalentumistappion määrä
 - Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset: riippumatta siitä, osallistuuko pankki järjestelyyn tai ei arvonalentumistappio olisi pitänyt kirjata
 - IAS 34.41 perusteella tietyissä olosuhteissa 21 %:n määrä voidaan hyväksyä (Arvioiden käyttäminen)
 - Myytävissä olevat rahoitusvarat
 - Perustuen kesäkuun lopun kaupankäyntimääriin (lähde: Kreikan keskuspankki) joillekin velkakirjoille oli toimivat markkinat ja joidenkin osalta voidaan päätyä siihen, ettei toimivia markkinoita ollut: arvostustasot 1 ja 2

Tiedonantovelvollisuuden valvonta – Tulevaisuudennäkymien antaminen epävarmassa markkinatilanteessa

Markkina-**valvo**ja Anu Lassila-Lonka

- Kohteena AML:n mukainen jatkuva ja säännöllinen tiedonantovelvollisuus
- Valvonta riskiperusteista
- Ennakoiva valvonta
 - Valvontakäynnit
 - Yhteydenpito listayhtiöiden kanssa
 - Ohjeistus
 - Standardit
 - Markkinat-tiedotteet
 - Koulutus- ja infotilaisuudet
- Reagoiva valvonta
 - Tiedottamisen valvonta
 - Selvityspyynnöt ja tutkinta
 - Teemaselvitykset
- Sijoittajainformaatio toimisto vastaa tiedonantovelvollisuuden valvonnasta
 - Listayhtiöiden tiedottaminen (Anu Lassila-Lonka, Ismo Raussi, Minna Toiviainen)

- Taloudelliset katsaukset
 - Sisällön lainmukaisuus
 - Tuloksen ja taseen analyysi
 - Riskit ja epävarmuustekijät
 - Tulevaisuudennäkymät
 - Sisältö sijoittajainformaation näkökulmasta
 - Selkeys ja johdonmukaisuus sekä olennaisuus
 - Läpinäkyvyys
- Tiedottamisen johdonmukaisuus
 - Esim. yt-neuvottelut, kustannussäästöohjelmat
 - Olennaisten tietojen julkistaminen pörssitiedotteella (vs. lehdistötiedote)
- Tiedotteiden julkistaminen ja saatavilla pito
- Tulevaisuudennäkymät ja niiden toteutuminen
 - Näkymien yksiselitteisyys ja selkeys, johdonmukaisuus termien käytössä
 - Näkymien perustelut
 - Tulosvaroitusten oikea-aikaisuus

- KPL 3 luku 1 § 6 momentti
 - Toimintakertomuksessa on esittävä arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.
- AML 2 luku 5 a § , AML 2 luku 6 a
 - Osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöstiedotteen selostusosassa on arvioitava liikkeeseenlaskijan todennäköistä kehitystä kuluvana tilikautena siinä määrin kuin se on mahdollista ja esitettävä selvitys seikoista, joihin arvio perustuu.

- Mitä vaikeammin liiketoiminnan tuleva kehitys on ennustettavissa ja mitä enemmän siihen sisältyy epävarmuustekijöitä, sitä huolellisemmin on arvioitava, ettei annettu näkymä ole harhaanjohtava.
- Otettava huomioon riskit ja epävarmuustekijät ja pitäydyttävä arvioissa, jotka voidaan perustellusti esittää.
 - Arvioitava, voidaanko näkymiä antaa tulosennusteena niiden mahdollisen harhaanjohtavan sisällön vuoksi. → Harkittava yleisluonteisten näkymien antamista.
 - Jos katsotaan, ettei todennäköistä kehitystä kyetä luotettavasti arvioimaan koko tilikaudelta, voidaan harkita tulevaisuudennäkymien kattaman kauden tilapäistä lyhentämistä.
- Muutos näkymien esittämistavassa on aina perusteltava.

- Tulevaisuudennäkymät voidaan antaa vain siinä laajuudessa ja niin pitkälle jaksolle, kuin todennäköistä kehitystä pystytään luotettavasti arvioimaan.
- Tulevaisuudennäkymien antamisessa tulisi palata lainsäädännön edellyttämään laajuuteen heti, kun näkyvyys on riittävästi parantunut.
- Jos yhtiö jättää kokonaan antamatta lainsäädännön edellyttämän arvion todennäköisestä tulevasta kehityksestä
 - korostettu velvollisuus tiedottaa taloudellisen tilanteensa kehittymisestä AML 2:7 :n nojalla viipymättä, kun tulevaa kehitystä pystytään arvioimaan luotettavasti.

- Näkymät kiinteästi sidoksissa riskeihin ja epävarmuustekijöihin
- Riskeissä ja epävarmuustekijöissä tulisi erityisesti tuoda esille niitä tekijöitä ja olosuhteita, jotka toteutuessaan voisivat muuttaa näkemystä julkistetusta tulevaisuudennäkymästä.
- Viitattaessa markkinoiden epävarmuuteen tulisi samalla selkeästi kertoa, millä tavalla, ts. minkä tekijöiden kautta, epävarmuus heijastuu liiketoimintaan ja annettuun näkymään.